

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ: "αποκτώντας διεύθυνση κατοικίας". Κέντρο Υποδοχής Αστεγών στην Αθήνα.

ΠΤ - ΑΜ
2006
ΜΕΤ

Φοιτήτρια : ΜΕΤΑΞΟΓΕΝΗ ΜΑΡΙΑ ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ Υπεύθυνος Διδάσκων: ΚΟΤΙΩΝΗΣ ΖΗΣΗΣ

Βόλος. Μάρτιος 2006

UNIVERSITY OF THESSALY
DEPARTMENT OF ARCHITECTURE

DEGREE THESIS: **“having a residence address”.**

Welcome center for the homeless in Athens.

STUDENT: METAXOGENI MARIA – MAGDALINI

SUPERVISOR: KOTIONIS ZISIS

The enchainment was the wonder what is like for someone to have no answer to a question such as “address of residence?”. Beginning from there were located the problems that the homeless people in the cities, face in their everyday life.

In the city of Athens the number of homeless is believed to be approximately 17.000 persons. However, nobody cannot confirm this number, considering that, in Greece, an official count of homeless has never taken place.

Objective of this project is a proposal in the direction of the relief of daily needs of the homeless. The scenario concerns provision of services of information, permanent postal address, storage of personal objects, services of personal hygiene and cleanness, concentration of all social and medical services that go along with the homeless population. Provision of food will be offered in addition to the already existing infrastructures while accommodation will be provided in limited scale and only in exceptional cases, as a rest of their everyday routine and so as not to create a ghetto.

The concept is based on the hypothesis of creating something mainly for the homeless that do not have access in any kind of shelter. However, this does not rule out the rest of the homeless population.

The idea aims the creation of building that will manage to combine controversial qualities. An embrace that it will encompass, protect, it will withhold but also it will signal the homeless population. An architectural project where the outdoor space will have a decisive role, around which the main concept revolves.

The objective is to create a landmark for the homeless population, as well as for the entire city, which will, at the same, be time as introvert as its users. The building is organised in the site in fragments. It is deconstructed in order to be re-organised in a new total, active part of which will be also the outdoor space.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ: **"αποκτώντας διεύθυνση κατοικίας".**

Κέντρο υποδοχής αστέγων στην Αθήνα.

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΜΕΤΑΞΟΓΕΝΗ ΜΑΡΙΑ- ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΩΝ: ΚΟΤΙΩΝΗΣ ΖΗΣΗΣ

ΒΟΛΟΣ, ΜΑΡΤΙΟΣ 2006

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αφορμή στάθηκε το ερώτημα πως είναι κάποιος να μην έχει καμία απάντηση στο ερώτημα "διεύθυνση κατοικίας;". Ξεκινώντας από αυτό, εντοπίστηκαν τα προβλήματα που οι άστεγοι των πόλεων αντιμετωπίζουν.

Στην πόλη της Αθήνας ο αριθμός των αστέγων υπολογίζεται ότι αγγίζει τους 17.000 ανθρώπους, χωρίς να μπορούν τα συγκεκριμένα στοιχεία να είναι απόλυτα ακριβή καθώς στην Ελλάδα δεν έχει γίνει ποτέ καμία επίσημη καταγραφή των αστέγων. Ενδιαφέρον και μέριμνα λοιπόν, για τον πληθυσμό αυτό, δείχνουν μόνο η τοπική αυτοδιοίκηση και ορισμένες μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Στόχος της εργασίας αυτής είναι μια πρόταση με κατεύθυνση την ανακούφιση των καθημερινών αναγκών των ανθρώπων αυτών. Το σενάριο αφορά παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης, μόνιμης ταχυδρομικής διεύθυνσης, φύλαξης προσωπικών αντικειμένων, παροχή εξυπηρετήσεων προσωπικής υγιεινής και καθαριότητας, συγκέντρωση των κοινωνικών και ιατρικών υπηρεσιών που συνοδεύουν τον άστεγο πληθυσμό. Σίτιση θα προσφέρετε συμπληρωματικά των ήδη υπαρχόντων υποδομών ενώ στέγαση θα παρέχεται σε περιορισμένη κλίμακα και μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, σαν ανάπαυλα στην καθημερινότητα αυτών των ανθρώπων, αλλά και ώστε να αποφευχθεί η ασυλοποίηση.

Η αρχική σύμβαση είναι ότι δημιουργούμε κάτι με στόχο χρηστές να είναι, κυρίως, οι άστεγοι εκείνοι που δεν έχουν πρόσβαση σε κανένα κατάλυμα. Χωρίς βέβαια να αποκλείεται η χρήση από το σύνολο του εν λόγω πληθυσμού.

Η ιδέα συνίσταται στην δημιουργία ενός κτιρίου που θα καταφέρει να συνδυάσει ποιότητες συχνά αντικρουόμενες. Μια αγκαλιά που θα περικλείσει, θα προφυλάξει, θα αποκρύψει αλλά και θα σηματοδοτήσει τον άστεγο πληθυσμό. Μια πρόταση όπου ο υπαίθριος χώρος θα έχει ρόλο καθοριστικό. Θα αποτελεί το κέντρο γύρω από το οποίο περιστρέφεται η ιδέα.

Στόχος είναι η κατασκευή ενός κτιρίου σημείου αναφοράς για τον άστεγο πληθυσμό αλλά και για την ίδια την πόλη το οποίο ταυτόχρονα θα είναι τόσο εσωστρεφές όσο και οι χρήστες του. Τελικά, το κτίριο οργανώνεται μέσα στο οικόπεδο σε αποσπάσματα. Διασπάται με στόχο να οργανωθεί σε ένα νέο σύνολο, ενεργό μέρος του οποίου θα είναι και ο υπαίθριος χώρος.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»

Αριθ. Εισ.: 5602/1
Ημερ. Εισ.: 25-07-2007
Δωρεά: Συγγραφέας
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ - ΑΜ
2006
ΜΕΤ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α ...

02

	06	τα δεδομένα ...
—	08	αριθμοί ... 01
	11	αριθμοί ... 02
	15	εντοπισμός του θεματος ...
	17	επιλογή οικοπέδου ...
	21	η κεντρική ιδέα για το κτίριο ...
	22	κτιριολογικό πρόγραμμα ...
	24	συμβάσεις ...
	25	το κτίριο σε σχέση με το οικόπεδο ...
	28	οργάνωση χώρων στο εσωτερικό ...
	31	αρχιτεκτονικά σχέδια πρότασης ...

Σταδίου και Αμερικής ένα κτίριο εγκαταλελειμμένο, ντυμένο με σκαλωσιές και λινάτσες εδώ και πολλά χρόνια. Σε κάποια συζήτηση επάνω είχα σχολιάσει την κατάσταση στην οποία είχε περιέλθει και η παρατήρηση του συνομιλητή μου ήταν ότι απλά "δεν έχει έρθει η ώρα του". Τελικά είχε απόλυτο δίκιο. Η ώρα του ήρθε εδώ και κάποιες ημέρες. Οι λινάτσες αντικαταστάθηκαν από λαμαρίνες και οι εργασίες όπως φαίνεται θα ξεκινήσουν.

Δεν θα ασχολούμουν καν με το γεγονός αν δεν υπήρχε μια λεπτομέρεια. Στη γωνία αυτή για πάρα πολλά χρόνια, κυρίως τα βράδια, υπήρχε μια από τις πιο γνωστές φιγούρες της πόλης μας. Οι περισσότεροι μπορούν εύκολα να φέρουν στον νου τους τον άστεγο της οδού Αμερικής, καθισμένο σε μια καρέκλα στη γωνία του δρόμου και κάπου εκεί δίπλα ένα καρότσι με όλα του τα υπάρχοντα. Τα πρωινά περιπλανιότανε μαζί με αυτό στους δρόμους της πόλης μας (προφανώς, αφού το καρότσι του δεν ήταν ποτέ εκεί κατά τη διάρκεια της ημέρας). Τα βράδια, είχε ανακαλύψει μια είσοδο για το μισό-γκρεμισμένο κτίριο. Σκαρφάλωνε, παραμέριζε τη λινάτσα και χανόταν στο εσωτερικό του. Εκεί ήταν το σπίτι του. Μετακόμισε...

Σαν κι αυτόν άλλοι πολλοί. Ζουν ανάμεσα μας κι όμως μοιάζουν απλά σαν σκιές μας στο σκοτάδι.

"... Έτσι κι αλλιώς, μήπως οι αληθινοί άστεγοι δεν είναι αυτοί που αναζητούν απεγνωσμένα να ζήσουν ολομόναχοι;"

*"Ένας χειμώνας στη Νέα Υορκη",
Λι Στρίνγκερ, εκδόσεις Πατάκη, 1999*

Στην πόλη της Αθήνας ο αριθμός των αστέγων αγγίζει τους 17.000 ανθρώπους. Στον αριθμό αυτό περιλαμβάνονται εκείνοι που μένουν στο δρόμο, εκείνοι που προσωρινά έχουν εγκατασταθεί σε ξενώνες, κρατικούς ή εθελοντικών οργανώσεων, οι καταληψίες εγκαταλελειμμένων κτιρίων, μετανάστες, πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο αλλά και όλοι όσοι έχουν βρει στέγη σε ιδρύματα και διάφορα άσυλα. Ωστόσο τα συγκεκριμένα στοιχεία δεν είναι απόλυτα ακριβή καθώς στην Ελλάδα δεν έχει γίνει ποτέ καμία επίσημη καταγραφή των αστέγων.

Το πρόβλημα ξεκινάει από το γεγονός ότι στην Ελλάδα δεν υφίσταται νομικός ορισμός της έννοιας "άστεγος" και συνεπώς κανένα νομοθετικό πλαίσιο αντιμετώπισης του προβλήματος. Ενδιαφέρον λοιπόν, δείχνουν μόνο η τοπική αυτοδιοίκηση και ορισμένες μη κυβερνητικές οργανώσεις, καθώς για το επίσημο κράτος οι άστεγοι δεν είναι μια από τις κοινωνικές ομάδες που χρειάζονται οποιονδήποτε υποστηρικτικό μηχανισμό.

Ο Δήμος της Αθήνας τα τελευταία χρόνια έχει δραστηριοποιηθεί με στόχο την αντιμετώπιση του προβλήματος. Είναι όμως γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια διαρκής αύξηση του αριθμού των αστέγων στην Αθήνα, οι οποίοι στην πλειοψηφία τους προέρχονται από την επαρχία. Μιλάμε λοιπόν για 5.000 περίπου άστεγους, ενήλικους, το 92% των οποίων άντρες διαζευγμένοι ή άγαμοι και μόλις το 8% γυναίκες και με το 60% του συνόλου άνω των 60 ετών. Οι κοινωνικές υπηρεσίες του δήμου προσπαθούν, μεταξύ άλλων, να εξασφαλίσουν στους ανθρώπους αυτούς ένα στοιχειώδες έστω εισόδημα, είτε μέσω κάποιου επιδόματος της πρόνοιας είτε μέσω κάποιας σύνταξης του Ο.Γ.Α.

Από το 1996 ο Δήμος νοικιάζει δυο ξενοδοχεία, το "Ορφέας" στην οδό Χαλκοκονδύλη και το "Κάπρι" στην πλατεία Κουμουνδούρου, όπου στεγάζονται 190 άτομα περίπου. Είναι σαφές ότι οι δυνατότητες στέγασης είναι περιορισμένες σε σχέση με τον αριθμό των αστέγων και για το λόγο αυτό για να ενταχθεί κάποιος στα προγράμματα φιλοξενίας του Δήμου πρέπει να ικανοποιεί διάφορα κριτήρια. Πρέπει να είναι Έλληνας πολίτης, με τους δημότες Αθηναίων και τους ηλικιωμένους να προηγούνται, να είναι κάτοχος αστυνομικής ταυτότητας -ώστε να αποδεικνύεται η πραγματική ταυτότητά

Τ α δ ε δ ο μ έ ν α ...

του, να μην πάσχει από μεταδοτικά ή ψυχικά νοσήματα και να είναι ιατρικά επιβεβαιωμένο ότι μπορεί να αυτοεξυπηρετείται, να μην είναι αλκοολικός ή τοξικομανής και να μην έχει διαπράξει σοβαρά ποινικά αδικήματα. Η διάρκεια παραμονής έχει οριστεί σε ένα ανώτατο όριο έξι μηνών ώστε να αποφεύγεται τόσο η μονιμότητα όσο και η ασυλοποίηση. Σύμφωνα ωστόσο με τους κοινωνικούς λειτουργούς, μετά το πέρας του εξαμήνου βρίσκουν διάφορες προφάσεις και δικαιολογίες για να παραμείνουν στο πρόγραμμα.

Παράλληλα γίνεται προσπάθεια επανένταξης των ανθρώπων αυτών αλλά οι περισσότεροι δείχνουν να μην έχουν καμία διάθεση να ενσωματωθούν ξανά στο κοινωνικό σύνολο. Όλη την προσπάθεια αυτή έχουν αναλάβει οι κοινωνικοί λειτουργοί του Δήμου σε συνεργασία με το Κέντρο Απασχόλησης και Επιχειρηματικότητας και την Αναπτυξιακή εταιρεία του Δήμου Αθηναίων.

Είναι γεγονός ότι το ενδιαφέρον για την ένταξη στα προγράμματα φιλοξενίας του Δήμου είναι αυξημένο. Ωστόσο, η κ. Μαρινάκη, κοινωνική λειτουργός στο Γραφείο Αστεγών του Δήμου Αθηναίων, επισημαίνει ότι "όσο παράξενο και αν ακούγεται υπάρχει και ένας αρκετά σημαντικός αριθμός αστεγών που, αν και πληρούν τις προϋποθέσεις, επιθυμούν να παραμείνουν στο δρόμο".

Επιπλέον, ο Δήμος παρέχει σίτιση. Στο κέντρο σίτισης στην συμβολή των οδών Σοφοκλέους και Πειραιώς προσφέρετε φαγητό σε 400 άστεγους ελληνικής καταγωγής κάθε μεσημέρι και σε 600 άστεγους αλλοδαπούς τα απογεύματα, αν και η υποδομή είναι για 90 άτομα μόλις. Ταυτόχρονα, οι άστεγοι της πόλης μπορούν να εξασφαλίσουν τροφή στο Σεράφειο Κολυμβητήριο στην συμβολή των οδών Πειραιώς και Πέτρου Ράλλη. Εκεί σπίζονται καθημερινά 350-400 άτομα το μεσημέρι. Μετά το απόγευμα, γεύματα προσφέρει και η κινητή καντίνα του Δήμου έξω από το δημαρχείο στην οδό Λιοσίων. Λειτουργεί καθημερινά παρέχοντας φαγητό σε 500-600 ανθρώπους. Τα μισθωμένα ξενοδοχεία παρέχουν στους ενοίκους τους πρωινό και βραδινό φαγητό.

Παράλληλα με τις ενέργειες αυτές του Δήμου, δράση έχουν αναλάβει και διάφορες κοινωνικές οργανώσεις. Η Πρόνοια έχει στην δικαιοδοσία της δυο ξενώνες στον Καρέα

και το Ρέντη, έκαστος εκ των οποίων φιλοξενεί 50 περίπου άτομα παρέχοντάς τους και φαγητό. Η "Κλίμακα", το Φιλανθρωπικό Ίδρυμα Υποδοχής Αστεγών, στην οδό Κωνσταντινουπόλεως στο Γκάζι, φιλοξενεί περίπου 10 άστεγους με ελαφρά ψυχικά νοσήματα. Ταυτόχρονα προσφέρει δύο φορές την εβδομάδα φαγητό σε 50 περίπου άστεγους πέραν των φιλοξενούμενων και κάθε Τετάρτη και Παρασκευή μετά τις 18:00 δίνει την δυνατότητα σε όσους επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν τις υποδομές του ιδρύματος για να κάνουν μπάνιο. Ξενώνες έχει και η εκκλησία τους οποίους διαχειρίζεται η Αρχιεπισκοπή. Παράλληλα, η Κιβωτός της Αγάπης, ένα φορηγάκι της Χριστιανικής Αλληλεγγύης, μοιράζει καθημερινά περίπου εκατό μερίδες φαγητού σε συγκεκριμένους άστεγους στα σημεία όπου διαμένουν.

Ηλικία :

4% από 25 - 35 ετών, **12%** από 35 - 45 ετών, **32%** από 45 - 60 ετών, **28%** από 60 - 70 ετών, **24%** πάνω από 70 ετών

Σχέσεις με την οικογένεια :

40% πλήρως ξεκομμένοι, **38%** καλή σχέση, **10%** μέτρια, **4%** κακή, **8%** δεν απαντούν

Χρονικό διάστημα δίχως στέγη :

8% λιγότερο από μήνα, **22%** από 1 έως 6 μήνες, **8%** 6 - 12 μήνες, **12%** από 1 έως 2 χρόνια, **10%** 2 - 3 χρόνια, **5%** 3 - 5 χρόνια, **12%** πάνω από 5 χρόνια, **24%** δεν απαντούν

Αιτίες που τους οδήγησαν στο δρόμο :

62% οικονομικοί λόγοι, **8%** οικογενειακοί λόγοι, **2%** φυσικές καταστροφές, **2%** άλλοι, **26%** δεν απαντούν

Φύλλο :

92% άντρες, **8%** γυναίκες

αριθμοί . . . 01

Προερχόμενοι από :

76% από την ευρύτερη περιοχή των Αθηνών, **8%** από την επαρχία, **16%** δεν απαντούν

Άστεγοι που μένουν στο δρόμο:

1000 περίπου μόνο οι Έλληνες

Φιλοξενοούμενοι προσωρινά σε κρατικούς ξενώνες

280 περίπου μόνο οι Έλληνες

Φιλοξενοούμενοι προσωρινά από εθελοντικές οργανώσεις:

2000 κατά προσέγγιση

Καταληψίες κτιρίων:

1000 περίπου (ελάχιστα διαθέσιμα στοιχεία)

Μετανάστες, πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο:

8000 περίπου, 3000 εκ των οποίων μένουν σε καταυλισμούς

Φιλοξενοούμενοι σε οικοτροφεία:

500 περίπου άτομα

Φιλοξενοούμενοι σε ιδρύματα και άσυλα:

3000 κατά προσέγγιση

αριθμοί . . . 02

Πηγή: Παρατηρητήριο για την έλλειψη Στέγης

"... Ύστερα από λίγο καιρό καταφέραμε να κοιμόμαστε τις νύχτες στα παγκάκια, στην κεντρική αίθουσα αναμονής του Γκραντ Σέντραλ.
Πώς αλλιώς θα μπορούσε να φανεί χρήσιμος ένας δημόσιος χώρος εκτός από το να στεγάζει όλους όσους, στην κυριολεξία, είχαν καταλήξει στο περιθώριο;

.....
Δεν είχαν προβλέψει όμως ότι τα πρωινά, με το που άνοιγε ο σταθμός, θα μας έβρισκαν εκεί

Και σαν να μην έφτανε αυτό κάθε πρωί γινόταν στις τουαλέτες το αδιαχώρητο, αφού δεκάδες άνθρωποι, χωρίς υπερβολή, κάναμε το μπάνιο μας και την
μπουγάδα μας στους νιπτήρες."

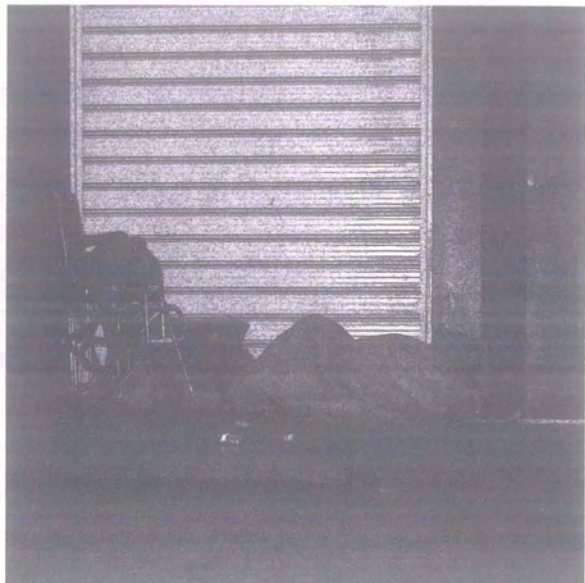
"Ένας χειμώνας στη Νέα Υορκη",

Λι Στρίνγκερ, εκδόσεις Πατάκη, 1999

14

Περπατώντας κανείς στην πόλη σε περιοχές όπως η Ομόνοια, η πλατεία Βάθη, το Μεταξουργείο, η Ακαδημία Πλάτωνος, ο Κεραμεικός αλλά και το Πεδίον του Άρεως θα συναντήσει πολλούς από τους άστεγους αυτής της πόλης. Τα πρόσωπα τους κουρασμένα, βρώμικοι τόσο οι ίδιοι όσο και τα ρούχα τους και δίπλα τους σε σακούλες ή καρτσάκια τα υπάρχοντά τους. Άλλοτε πάλι η οικοσκευή τους είναι σε κάποιο πεζοδρόμιο ή σε κάποιο παγκάκι που υποδηλώνοντας έτσι την παρουσία τους εκεί ακόμα και όταν οι ίδιοι απουσιάζουν. Συνήθως τα σημεία που επιλέγουν έχουν χαρακτήρα μόνιμο.

Στόχος της εργασίας αυτής θα είναι η ανακούφιση των καθημερινών αναγκών των ανθρώπων αυτών. Το σενάριο αφορά παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης,

μόνιμης ταχυδρομικής διεύθυνσης, φύλαξης προσωπικών

αντικειμένων, παροχή εξυπηρέτησεων προσωπικής υγιεινής και

καθαριότητας, συγκέντρωση των κοινωνικών και ιατρικών

υπηρεσιών που συνοδεύουν τον άστεγο πληθυσμό. Σίτιση θα προσφέρετε συμπληρωματικά των ήδη υπαρχόντων υποδομών ενώ στέγαση θα παρέχεται σε περιορισμένη κλίμακα και μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, σαν ανάπαυλα στην καθημερινότητα αυτών των ανθρώπων και ώστε να αποφευχθεί η ασυλοποίηση.

Ε Ν Τ Ο Π Ι Σ Μ Ο Σ Τ Ο Υ Θ Ε Μ Α Τ Ο Σ ...

Το οικόπεδο που επιλέγεται είναι στο κέντρο της Αθήνας εσωτερικά της οδού Πειραιώς προς την πλευρά της πλατείας Θεάτρου. Παράπλευρα του οικοπέδου όπου στεγάζεται το Κέντρο Σίτισης του Δήμου Αθηναίων. Τμήμα του οικοδομικού τετραγώνου 22/65 που περικλείεται από της οδούς Πειραιώς, Σαπφούς, Κορίνης και Επικούρου. Προκύπτει στην ουσία από την συνένωση δυο άκιστων οικοπέδων που περιλαμβάνονται στο Ο.Τ.. Το ένα σήμερα χρησιμοποιείται σαν ιδιωτικός υπαίθριος χώρος στάθμευσης, ενώ το άλλο δεν φιλοξενεί καμία χρήση.

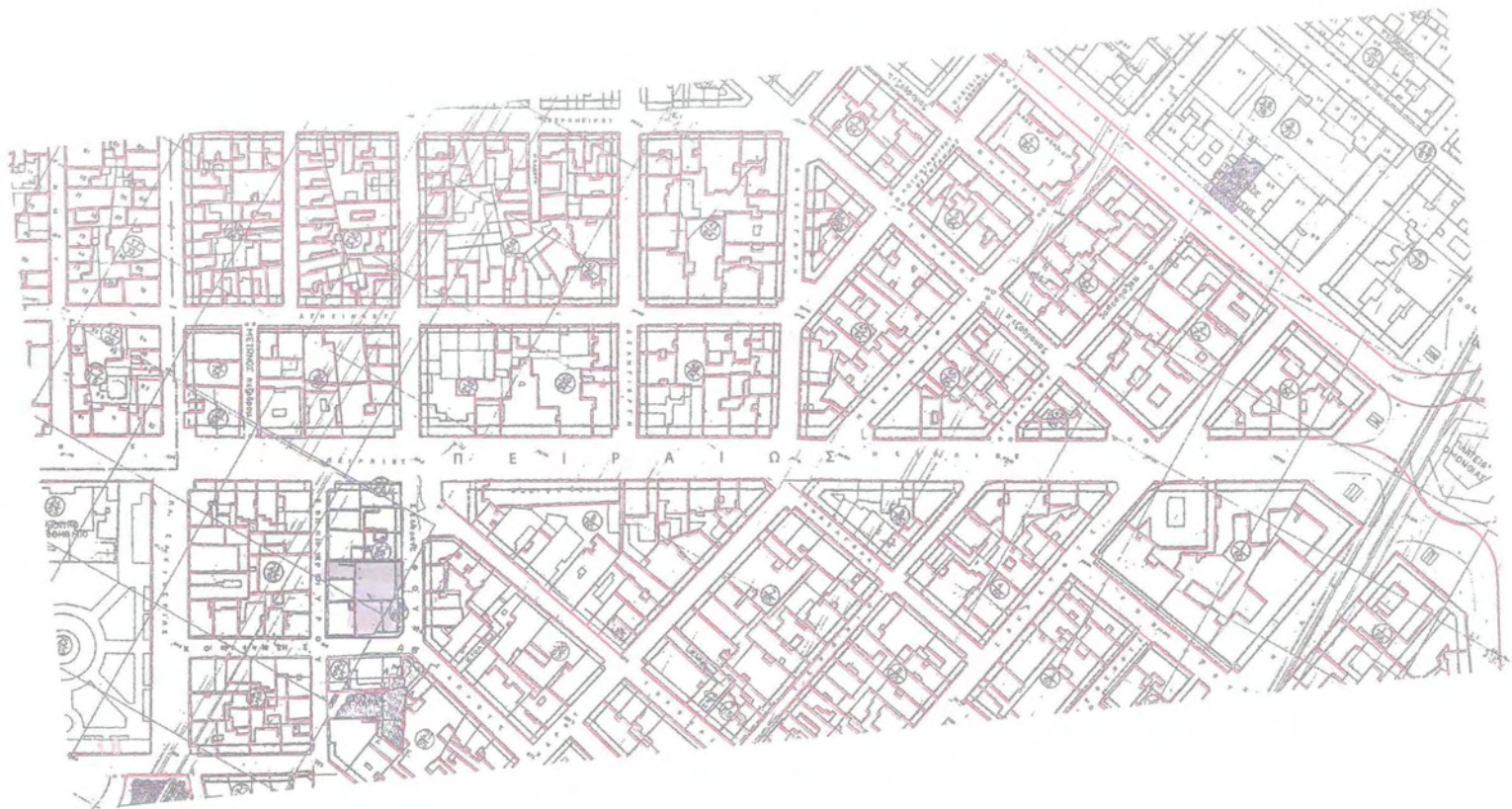
Η ανέγερση ενός κτιρίου για τον άστεγο πληθυσμό είναι πάντα ένα θέμα ευαίσθητο για τις κοινωνικές ισορροπίες. Οι περίοικοι όπως συμβαίνει συνήθως αντιδρούν. Για το λόγο αυτό η επιλογή ενός οικοπέδου σε μια περιοχή αμιγούς κατοικίας είναι μάλλον προβληματική. Η περιοχή όμως του Ψυρρή, είναι μια περιοχή με μικτές χρήσεις και περιορισμένη κατοικία. Στην περιοχή στεγάζονται κυρίως καταστήματα, αποθήκες, γραφεία και χώροι διασκέδασης. Θεωρούμε λοιπόν ότι η ενόχληση, και συνεπώς οι αντιδράσεις, που πιθανόν θα δημιουργήσει η συγκεκριμένη παρέμβαση θα είναι περιορισμένη ή ανύπαρκτη.

Επιπλέον, αν εντοπίσουμε σε ένα χάρτη τις περιοχές στις οποίες για τους σποιοισδήποτε λόγους συγκεντρώνεται ο άστεγος πληθυσμός μπορούμε να δούμε ότι το οικόπεδο βρίσκεται στα όρια ενός νοητού κέντρου της ευρύτερης αυτής περιοχής.

Συνεπώς μπορούμε να θεωρήσουμε ότι είναι εύκολα προσεγγίσιμο από την πλειοψηφία του πληθυσμού.

Επιπροσθέτως η μορφή - το σχήμα του οικοπέδου μετά τη συνένωση παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην περαιτέρω ανάπτυξη της ιδέας - πρότασης. Το συνολικό εμβαδόν του οικοπέδου είναι περίπου 983m². Ο Συντελεστής Δόμησης είναι 3,3 και η επιτρεπόμενη κάλυψη 70%. Το μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος είναι 24m.

Ε Π Ι Λ Ο Γ Η Ο Ι Κ Ο Π Ε Δ Ο Υ ...

Η αρχική σύμβαση είναι ότι δημιουργούμε κάτι με στόχο χρηστές να είναι κυρίως οι άστεγοι εκείνοι που δεν έχουν πρόσβαση στα διάφορα καταλύματα που αναφέρθηκαν νωρίτερα. Χωρίς βέβαια να αποκλείεται η χρήση από το σύνολο του εν λόγω πληθυσμού.

Η ιδέα συνίσταται στην δημιουργία ενός κτιρίου που θα καταφέρει να συνδυάσει ποιότητες συχνά αντικρουόμενες. Μια αγκαλιά που θα περικλείσει, θα προφυλάξει, θα αποκρύψει αλλά και θα σηματοδοτήσει τον άστεγο πληθυσμό.

Μια πρόταση όπου ο υπαίθριος χώρος θα έχει ρόλο καθοριστικό. Θα αποτελεί το κέντρο γύρω από το οποίο περιστρέφεται η ιδέα.

Στόχος είναι η κατασκευή ενός κτιρίου σημείου αναφοράς για τον άστεγο πληθυσμό αλλά και για την ίδια την πόλη το οποίο ταυτόχρονα θα είναι τόσο εσωστρεφές όσο και οι χρήστες του. Θα πρέπει να εξασφαλίζει όλη την προστασία που οι χρήστες επιθυμούν κρατώντας τα αδιάκριτα βλέμματα μακριά.

η κεντρική ιδέα για το κτίριο ...

μέσα σε αυτό θα πρέπει να έχει στοιχεία περιπλάνησης και συνεχούς κίνησης.

Ο χρήστης πρέπει να απομακρυνθεί έστω και προσωρινά από την καθημερινότητα του. Αυτή όμως θα υποδηλώνεται άμεσα ή έμμεσα από επιμέρους στοιχεία της πρότασης.

Το σενάριο που γίνεται για την πρόταση με βάση τις ανάγκες του συγκεκριμένου πληθυσμού και με στόχο την ανακούφισή τους, προέκυψε έπειτα από συζήτηση με την κ. Μαρινάκη, κοινωνική λειτουργό στο Γραφείο Αστέγων του Δήμου Αθηναίων, και περιλαμβάνει τους παρακάτω χώρους:

Χώρους υποδοχής, πληροφόρησης και ελέγχου.

Ταχυδρομικές θυρίδες - υποδομή πρόσβασης σε ηλεκτρονικό ταχυδρομείο

Lockers φύλαξης προσωπικών αντικειμένων

Χώρους προσωπικής υγιεινής (w.c. - ντους)

Χώρους πλυντηρίων και στεγνωτηρίων ρούχων

Ιατρεία

Στέγαση των κοινωνικών υπηρεσιών

Χώρο διάθεσης φαγητού και χώρους για την υποστήριξη αυτού.

"Χώρους διημέρευσης του άστεγου πληθυσμού

Αποθήκες

Βοηθητικούς χώρους

Χώρους προσωπικού

Parking για την εξυπηρέτηση του προσωπικού

15 ελάχιστα δωμάτια ύπνου.

Κ Τ Ι Ρ Ι Ο Λ Ο Γ Ι Κ Ο Π Ρ Ο Γ Ρ Α Μ Μ Α ...

" ... Προτιμούσα λοιπόν να κοιμάμαι κάτω από τις σκάλες, σε μια αποβάθρα στο κατώτερο επίπεδο. Εκεί υπήρχε μια εσοχή όπου μπορούσα να αποθηκεύσω και τα πράγματά μου. "

*"Ένας χειμώνας στη Νέα Υορκη",
Λι Στρίνγκερ, εκδόσεις Πατάκη, 1999*

Για να μπορέσει το παραπάνω κτιριολογικό να λειτουργήσει όσο το δυνατόν καλύτερα θα πρέπει να μπουν κάποιοι όροι, να γίνουν κάποιες συμβάσεις. Η κατεύθυνση προς την οποία αυτές κινούνται είναι η αποφυγή της μετατροπής του χώρου σε άσυλο. Λαμβάνεται ταυτόχρονα υπ' όψιν το γεγονός ότι δεν επιχειρείται σε καμία περίπτωση η ακύρωση των ήδη υπαρχόντων υποδομών.

Έτσι θεωρούμε κατ' αρχάς ότι οι μονάδες φιλοξενίας λειτουργούν στην λογική της μιας νύχτας. Οποιοσδήποτε άστεγος μπορεί να παραμείνει εκεί μόνο για ένα βράδυ τηρουμένης μιας σειράς προτεραιότητας. Η παραμονή έχει το χαρακτήρα της ξεκούρασης και της αλλαγής. Η μία νύχτα θα μπορεί να παραταθεί μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις.

Η σίτιση λειτουργεί συμπληρωματικά στις ήδη υπάρχουσες μονάδες. Έμφαση στην λειτουργία της δίνεται τις ώρες που το Κέντρο Σίτισης του Δήμου Αθηναίων στην Σοφοκλέους και το Σεράφειο δεν λειτουργούν. Συνεπώς θα παρέχει στον πληθυσμό πρωινό και γεύματα μετά το απόγευμα και μέχρι μια ορισμένη ώρα το βράδυ.

Οι χώροι διημέρευσης δεν θα παραμένουν ανοιχτοί καθ' όλη τη διάρκεια της νύχτας. Διαφορετικά, είναι πολύ δύσκολο να αποτραπούν κάποιοι από το να κοιμούνται εκεί.

Τα ιατρεία και οι κοινωνικές υπηρεσίες θα λειτουργούν συγκεκριμένες ώρες της ημέρας.

Οι υπόλοιποι χώροι θα είναι σε λειτουργία όλο το 24ωρο.

σ υ μ β ά σ ε ι ς ...

Το κτίριο οργανώνεται μέσα στο οικοπέδο σε αποσπάσματα. Διασπάται με στόχο να οργανωθεί σε ένα νέο σύνολο, ενεργό μέρος του οποίου θα είναι και ο υπαίθριος χώρος. Το οικοπέδο δεν είναι περιφραγμένο.

Στο επίπεδο του ισογείου σε ένα σύνολο 983 m², η σχέση κτισμένης προς άκτιστη επιφάνεια είναι 478m²/505m².

Η πρόσοψη του οικοπέδου είναι δίχως άλλο η πλευρά επί της οδού Σαπφούς. Αντίθετα με το προφανές, το κτίριο πλησιάζει με μικρή απόκλιση, αυτό το όριο του οικοπέδου υψώνοντας ένα νέο κλειστό κατακόρυφο όριο. Το κεντρικό κτίριο γυρνά την πλάτη του στον δρόμο απομακρύνοντας νοητά, έστω και πρόσκαιρα, τους ενοίκους του από το χώρο της καθημερινότητας τους. Ταυτόχρονα, γυρνά την πλάτη του στο Βορρά εκμεταλλευόμενο με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τον προσανατολισμό του οικοπέδου.

Το κτίριο στρέφεται προς το εσωτερικό. Ο υπαίθριος χώρος είναι στο εσωτερικό του οικοπέδου και όχι σε γεινίαση με το εξωτερικό όριο.

Η είσοδος στο χώρο γίνεται από την οδό Κορίνης. Το αίσθημα της απομάκρυνσης από το δρόμο ενισχύεται με την υποχώρηση του υπαίθριου χώρου σε πιο χαμηλή στάθμη. Το έδαφος κατεβαίνει, το σκληρό μπετόν χάνεται και την θέση του παίρνουν πιο μαλακά υλικά. Ο υπαίθριος χώρος γίνεται πυρήνας της πρότασης. Μέσα

Τ Ο Κ Τ Ι Ρ Ι Ο Σ Ε Σ Χ Ε Σ Η Μ Ε Τ Ο Ο Ι Κ Ο Π Ε Δ Ο ...

από αυτόν γίνονται προσβάσιμες όλες οι υποενότητες της. Οι εισοδοί των επιμέρους στοιχείων βρίσκονται σε διάφορα σημεία του. Είναι χώρος παραμονής και περιπλάνησης. Είναι άλλωστε ο χώρος στον οποίο όλοι αυτοί οι άνθρωποι έχουν μάθει να ζουν.

Μια νοητά δευτερεύουσα (λόγω του πλάτους διέλευσης που έχει) είσοδος είναι από την οδό Επικούρου σε ότι αφορά στους κύριους χρήστες που είναι ο άστεγος

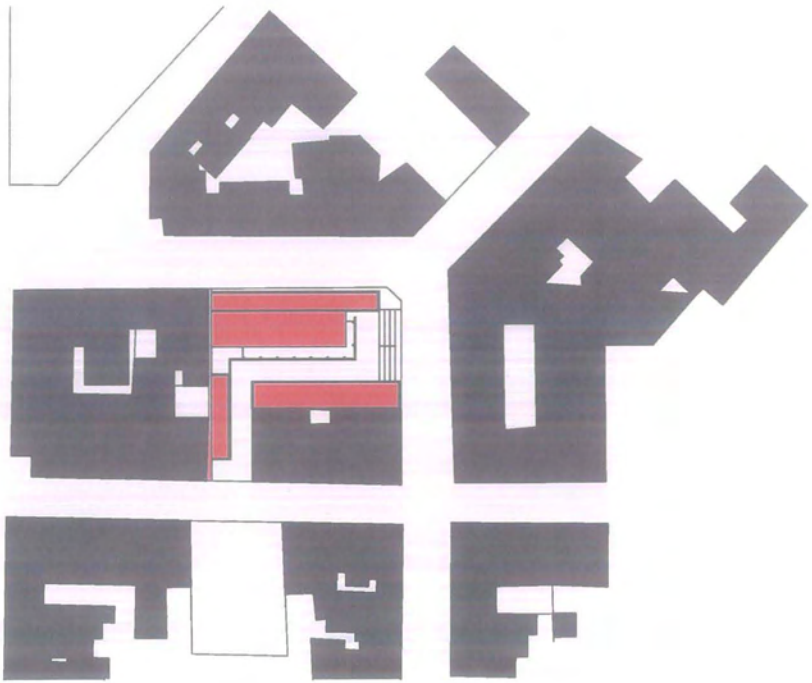
πληθυσμός. Αντίθετα, για τους εργαζόμενους στο κτίριο είναι μάλλον η βασική είσοδος αν λάβουμε υπ' όψιν μας ότι από κει είναι η είσοδος του υπόγειου χώρου στάθμευσης.

Τα σημεία επαφής του οικοπέδου με τις γειτονικές ιδιοκτησίες οριοθετούνται με ψηλούς συμπαγείς τοίχους οι οποίοι γίνονται φόντο των επιμέρους στοιχείων της πρότασης. Απομονώνουν την πρόταση από το γύρω περιβάλλον και εντείνουν την εσωστρέφεια της όλης χειρονομίας.

Τα επιμέρους στοιχεία έχουν λοιπόν πάντα ένα τυφλό συμπαγή τοίχο προς την πλευρά του δρόμου ή των γειτονικών ιδιοκτησιών ενώ οι πλευρές προς τον εσωτερικό υπαίθριο χώρο είναι "ανοιχτές" προς αυτόν με χρήση μεγάλων υαλοπινάκων.

Οι υποδομές οργανώνονται σε τρεις (δύο στην ουσία) ομάδες - κτίρια. Το κεντρικό κτίριο περιλαμβάνει την κύρια υποδομή (πληροφόρηση, lockers, χώρους υγιεινής και καθαριότητας, ιατρεία, κοινωνικές υπηρεσίες, όλους τους βοηθητικούς χώρους, την σίτιση και την διημέρευση). Πάνω από την επιφάνεια του υπαίθριου χώρου το κτίριο μοιάζει σαν δυο αυτόνομα, αλλά παρατηρώντας κάνεις μια εγκάρσια τομή θα διαπιστώσει ότι το έδαφος είναι αυτό που μας επιτρέπει να δούμε δυο αποσπάσματα ενός πράγματος. Και τα δυο αυτά αποσπάσματα οργανώνονται χωρικά παράλληλα με τον άξονα που χαράζει η οδός Σαπφούς.

Το τρίτο απόσπασμα που μορφώνει το τελικό σύνολο είναι εκείνο που οργανώνουν οι μονάδες κατοίκησης. Τοποθετείται κάθετα σε σχέση με το άλλο καθώς η χρήση του έχει εντελώς διαφορετικό χαρακτήρα. Είναι σημαντικά πιο ψηλά από το έδαφος ώστε να απομακρύνει με τον πιο έντονο τρόπο τους χρήστες του από το έδαφος και ταυτόχρονα να τους προφυλάσσει στο μέγιστο δυνατό από τα αδιάκριτα βλέμματα των υπολοίπων. Η ίδια η κατασκευή του ενισχύει το χαρακτήρα του εφήμερου που έχει.

Η οργάνωση των χώρων στο εσωτερικό του κτιρίου γίνεται με κατανομή των χρήσεων σε επίπεδα - ορόφους. Κάθε όροφος αντιστοιχεί συνήθως σε μια χρήση. Η χωροθέτηση σε επίπεδα γίνεται με βάση την ιδιωτικότητα που προϋποθέτει κάθε χώρος.

Για να γίνει πιο κατανοητή η επεξήγηση θα αναφερόμαστε στα επιμέρους τμήματα της πρότασης ως τμήμα/κτίριο εξυπηρέτησης, εστίασης, και διανυκτέρευσης όπως αυτά φαίνονται στην εικόνα.

Το κτίριο εξυπηρέτησης αποτελεί τον κεντρικό πυρήνα της πρότασης και αναπτύσσεται σε 6+1 ορόφους πάνω από το έδαφος. Καθένας από αυτούς έχει επιφάνεια περίπου 285m². Στο ισόγειο είναι η υποδοχή - πληροφόρηση, οι ταχυδρομικές θυρίδες και ο χώρος των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Ανεβαίνοντας ένα επίπεδο βρίσκουμε το χώρο φύλαξης προσωπικών αντικειμένων. Οι επόμενοι τρεις όροφοι φιλοξενούν τα μπλντήρια, τις τουαλέτες και τους χώρους των ντους αντίστοιχα. Στον 5ο όροφο βρίσκονται τα γραφεία των κοινωνικών υπηρεσιών ενώ στον 6ο τα ιατρεία που θα εξυπηρετούν τον πληθυσμό καθώς και χώροι υγιεινής για το προσωπικό. Η κατακόρυφη επικοινωνία ανάμεσα στους ορόφους γίνεται με χρήση ανελκυστήρων και μιας ράμπας. Το γεγονός ότι οι άστεγοι συνηθίζουν να σέρνουν μαζί τους κάποιο καρότσι με διάφορα πράγματα ή να τα κουβαλούν στα χέρια είναι αυτό που οδήγησε στην χρήση ράμπας αντί για συμβατικό κλιμακοστάσιο. Οι

ο ρ γ ά ν ω σ η χ ώ ρ ω ν σ τ ο ε σ ω τ ε ρ ι κ ό ...

ανελκυστήρες ξεκινούν από το τελευταίο επίπεδο υπογείου και φτάνουν μέχρι

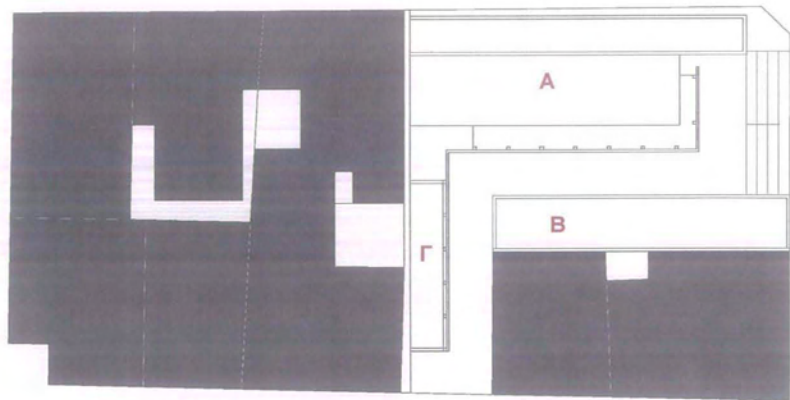
των 6ο όροφο. Αντίθετα η ράμπα βρίσκεται μόνο στους χώρους που έχουν πρόσβαση οι άστεγοι και στους υπόλοιπους έχει αντικατασταθεί από κλιμακοστάσιο.

Το κτίριο εστίασης αναπτύσσεται σε 2+1 ορόφους πάνω από την επιφάνεια του εδάφους. Κάθε όροφος έχει εμβαδόν περίπου 145 m². Στο επίπεδο του εδάφους είναι ο χώρος σίτισης που περιλαμβάνει τμήμα της κουζίνας και τραπεζαρία για 100 άτομα. Τα δυο επόμενα επίπεδα φιλοξενούν χώρους διημέρευσης και μικρής

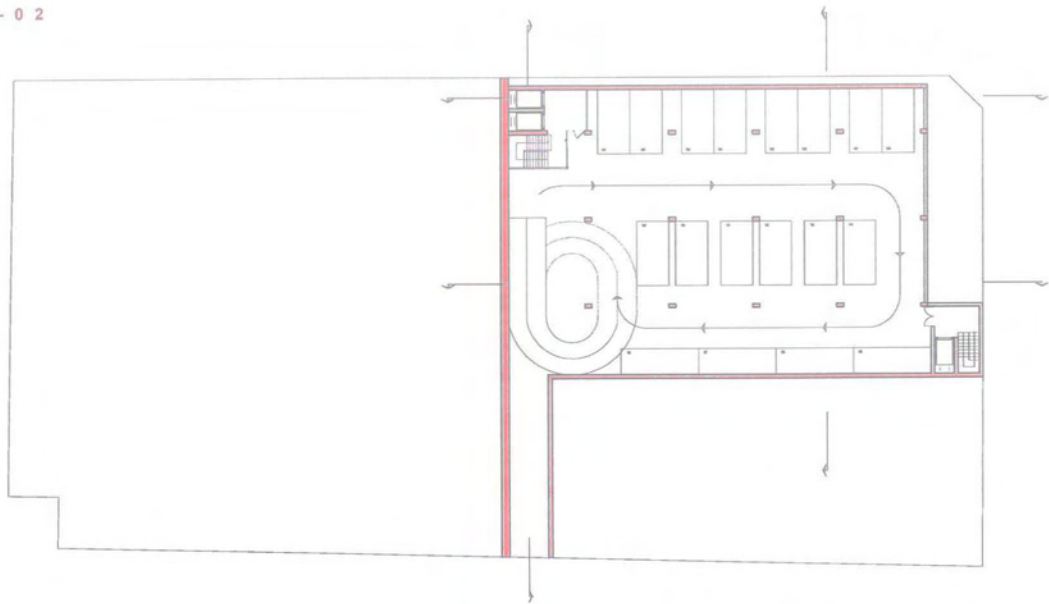
κλίμακας χώρο υγιεινής. Η κατακόρυφη επικοινωνία γίνεται μέσω ενός ανελκυστήρα και ενός κλιμακοστασίου. Επιπλέον, ο χώρος της κουζίνας συνδέεται με τους υπόγειους χώρους με εσωτερικό αυτόνομο κλιμακοστάσιο.

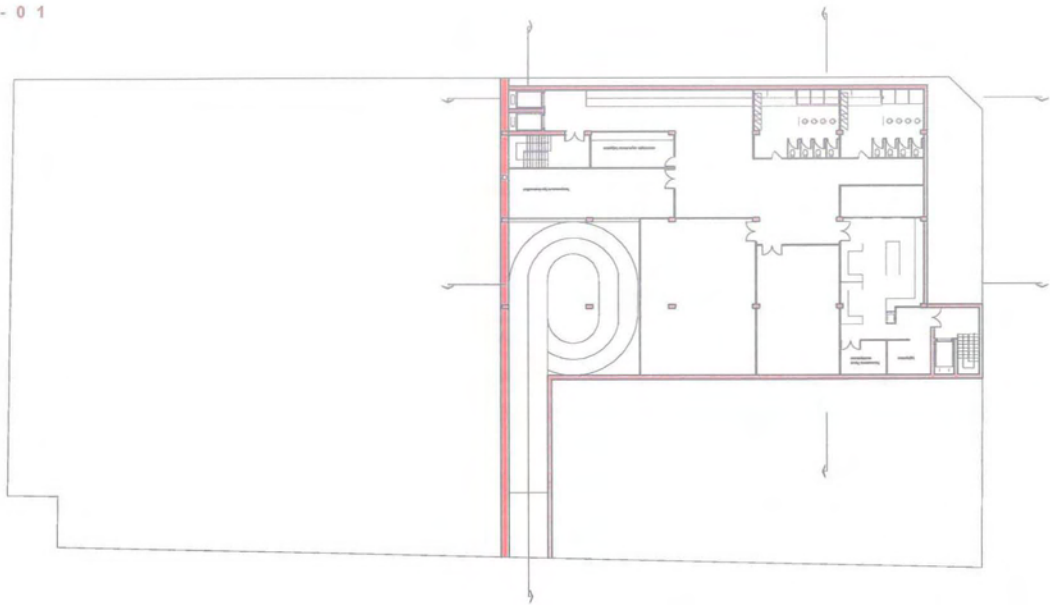
Τα κτίρια εξυπηρέτησης και εστίασης ενώνονται στον επίπεδο του υπογείου που διαμορφώνεται σε δύο επίπεδα. Η πρώτη στάθμη περιλαμβάνει τμήμα της κουζίνας που εξυπηρετεί το χώρο σίτισης, χώρους - αποδυτήρια προσωπικού, μηχανολογικές εγκαταστάσεις και λοιπούς απαραίτητους βοηθητικούς χώρους. Η τελευταία στάθμη χρησιμοποιείται σαν χώρος στάθμευσης οχημάτων του προσωπικού. Περιλαμβάνει θέσεις για 18 αυτοκίνητα.

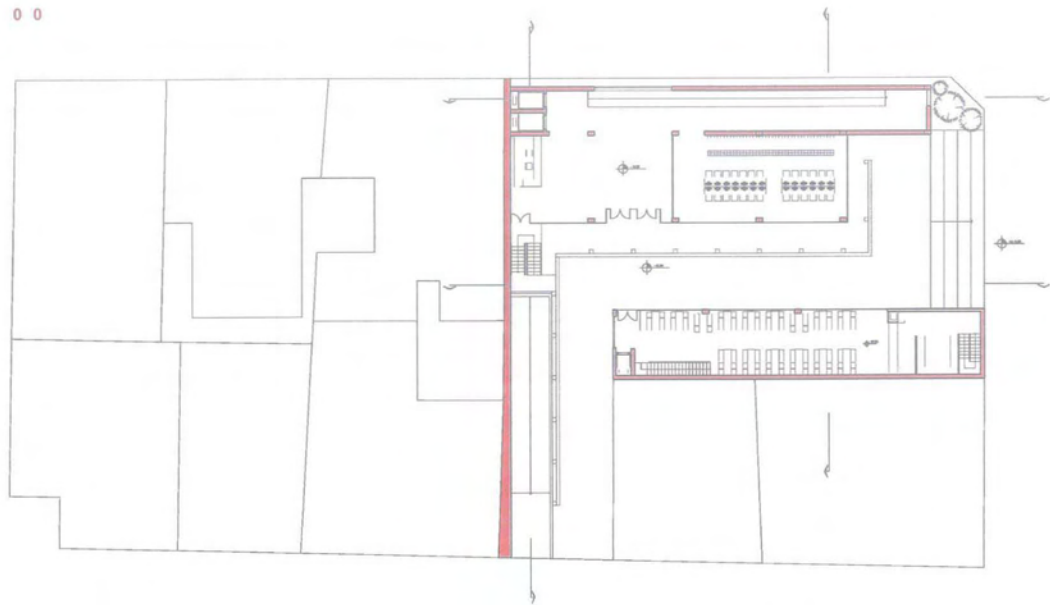
Το κτίριο διανυκτέρευσης είναι το κομμάτι εκείνο που στεγάζει τους κοιτώνες. Αναπτύσσεται σε τρία επίπεδα καθένα εκ των οποίων περιλαμβάνει πέντε μονάδες. Πρόκειται για αυτόνομα δωμάτια ελάχιστων διαστάσεων με τουαλέτα. Η κατασκευή είναι μεταλλική ώστε ο χαρακτήρας του να αντιπαραβάλλεται συνεχώς με τα άλλα δύο αποσπάσματα της πρότασης αλλά και να εντείνει το εφήμερο που προσφέρει.

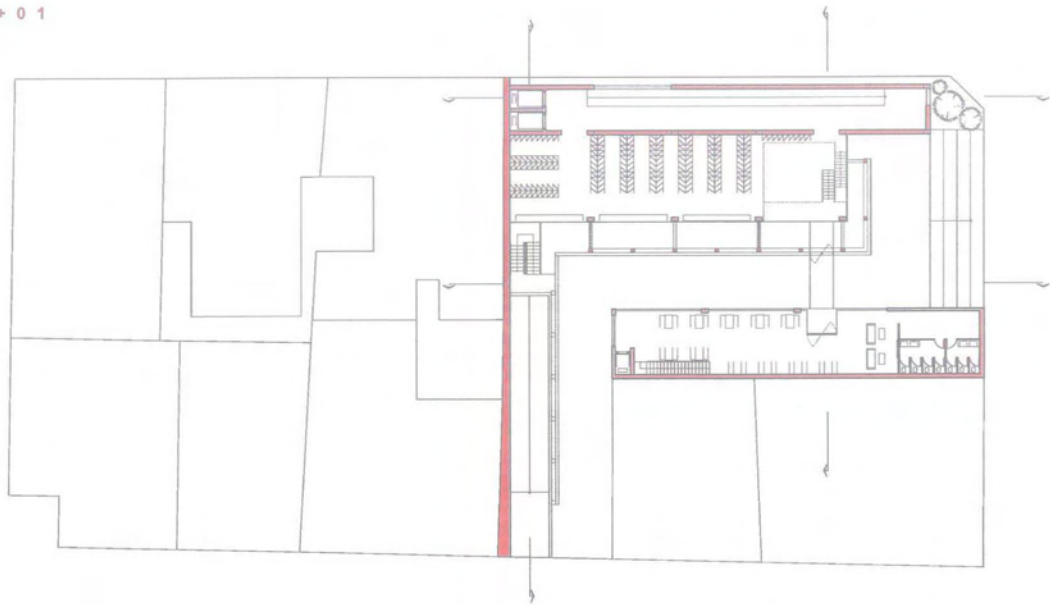
α ρ χ ι τ ε κ τ ο ν ι κ ά σ χ έ δ ι α π ρ ό τ α σ η ς . . .

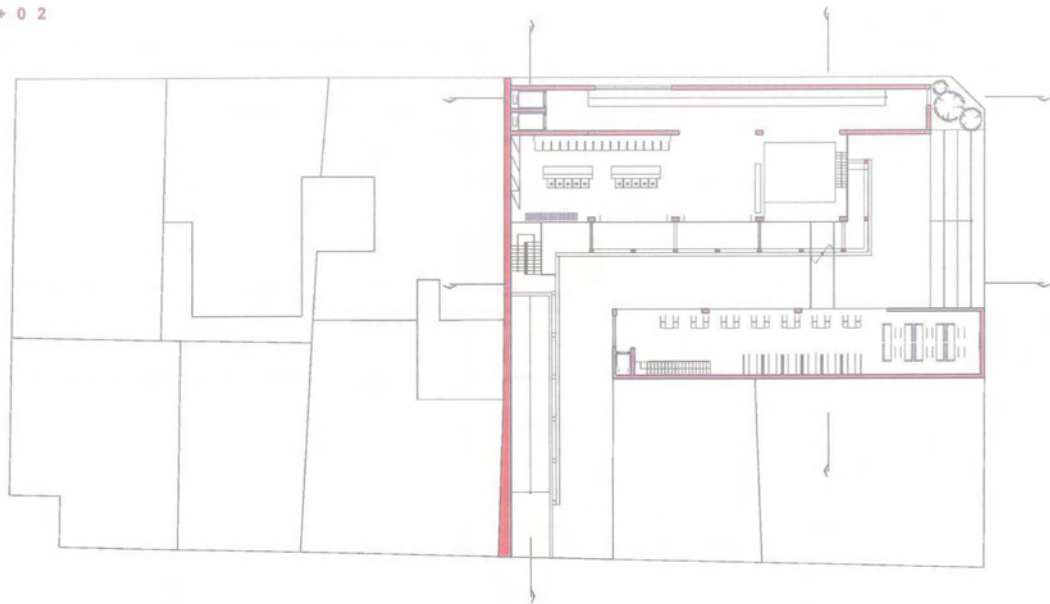

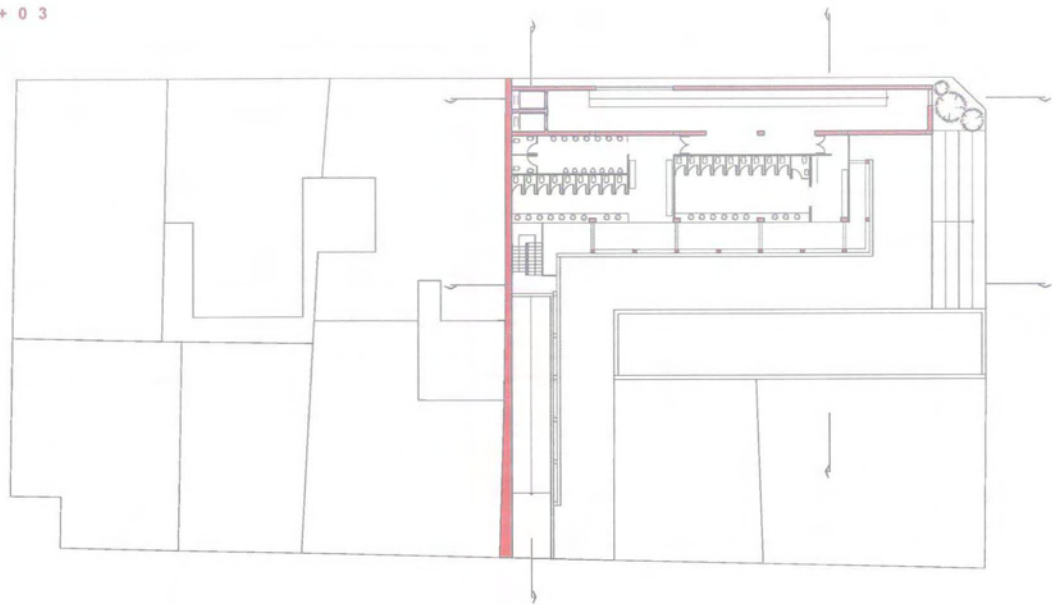
κατοψη επιπέδου +01

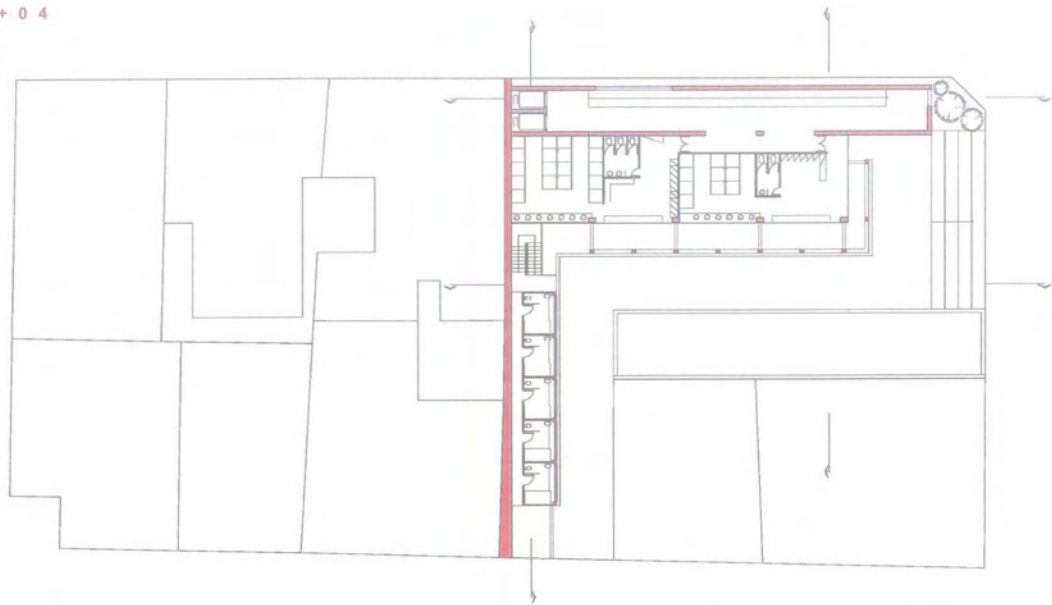
κατοψη επιπέδου +02

κατοψη επιπέδου +03

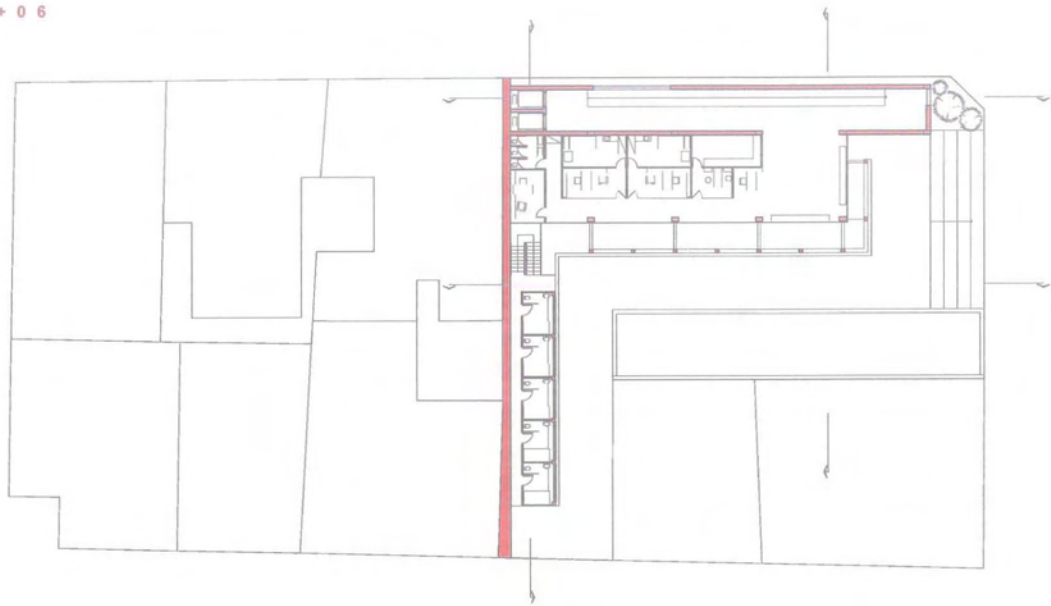
κατοψη επιπέδου +04

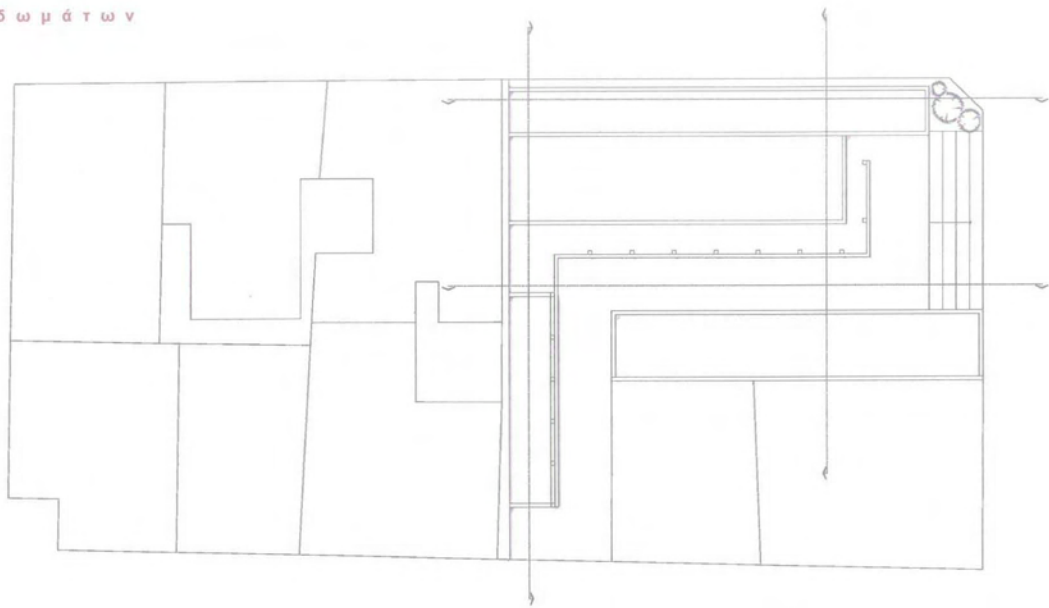

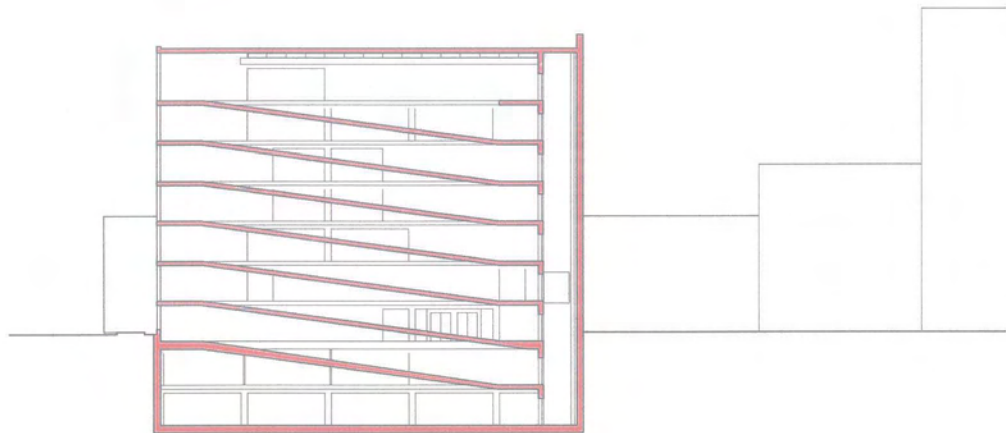
κατοψη επιπέδου +05

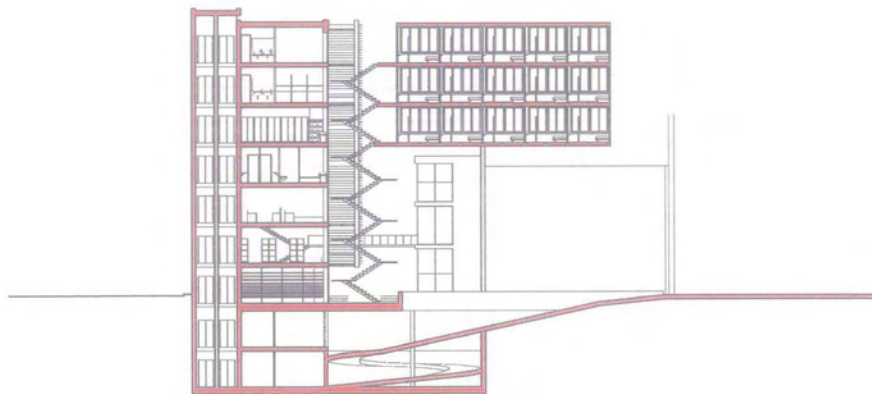
κατοψη επιπέδου +06

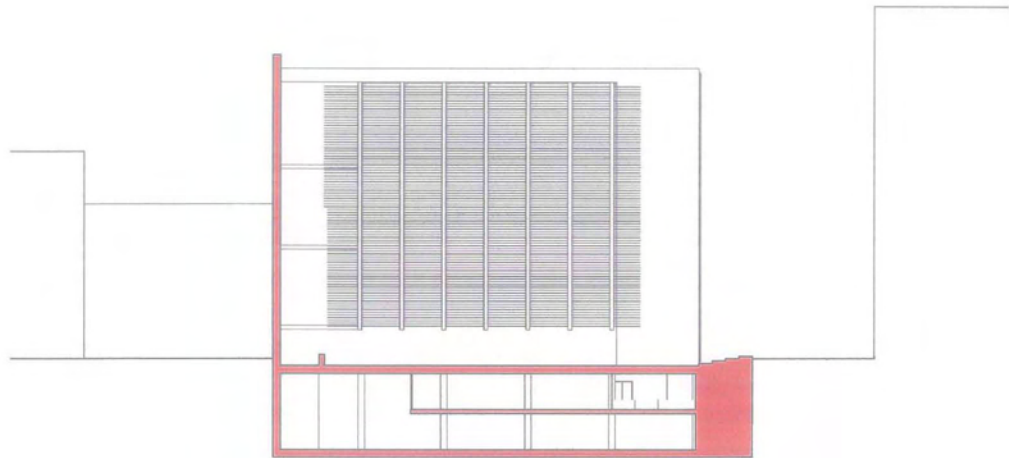

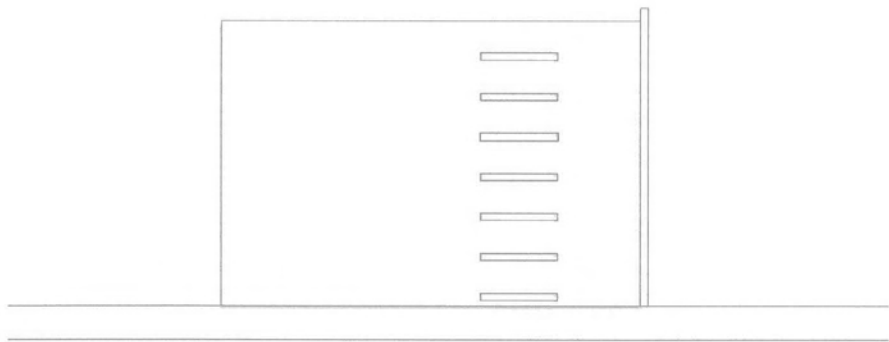

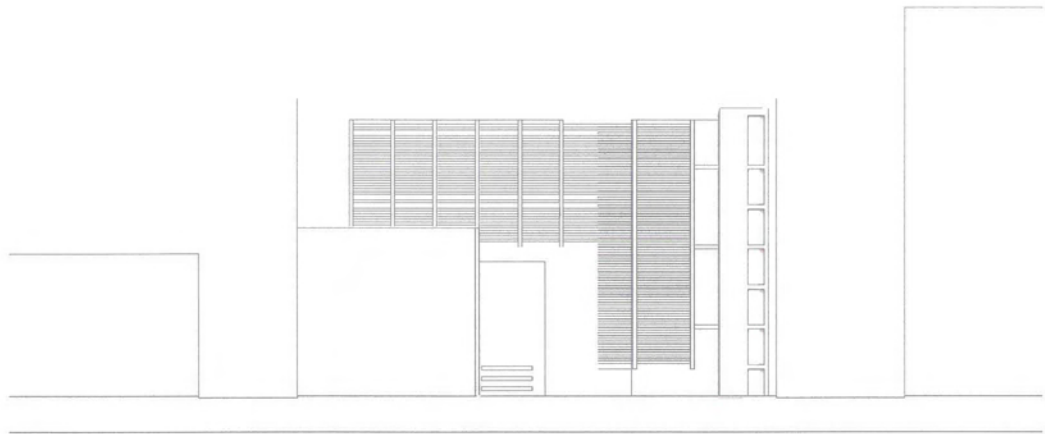

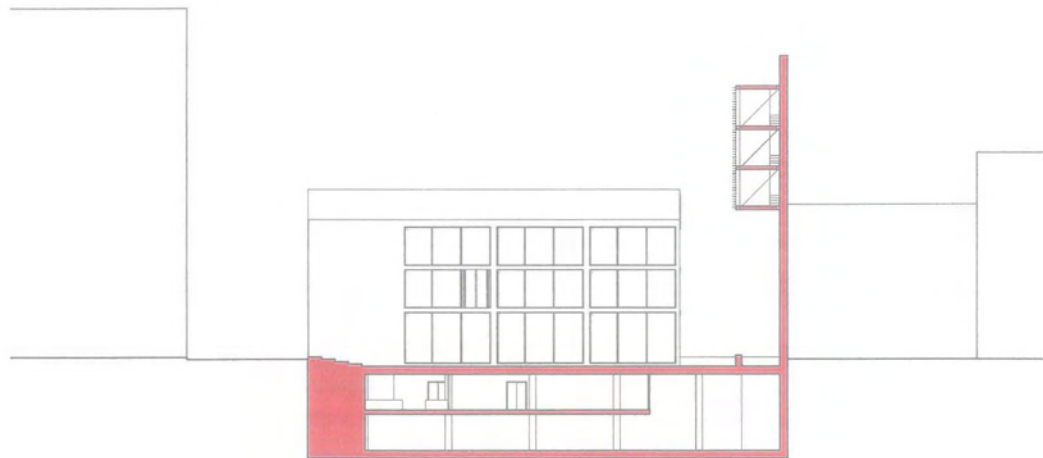

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000085460

